

Stručni članak
UDK 811.111' 276.6: 371.3:629.5

Primljen 26.11.2012.
Prihvaćen 24.6.2013.

KORIŠTENJE STRUČNIH TEKSTOVA U NASTAVI ENGLSKOGA JEZIKA STRUKE

*Marina Oštarić**

Sveučilište u Zadru, Centar za strane jezike

*Leonarda Lovrović**

Sveučilište u Zadru, Odjelu za anglistiku

U ovome radu prikazujemo jedan od načina korištenja stručnoga teksta u nastavi engleskoga jezika struke, i to s učenicima brodstrojarskoga smijera na razini znanja B1/B2. Stručni su tekstovi vrijedan autentični materijal jer sadrže engleski jezik koji se koristi u stvarnim životnim situacijama. Međutim, oni su prvenstveno napisani za čitatelje koji posjeduju određeno predznanje iz struke čija jezična kompetencija omogućava njihovo razumijevanje. Budući da obiluju složenim jezičnim strukturama i tehničkim vokabularom, relativno su zahtjevni za učenike na ovoj razini. Ipak, brojne su prednosti njihovoga korištenja u nastavnome procesu jer su učenici izloženi stvarnome engleskome jeziku. Nadalje, ovi se tekstovi bave pitanjima određene struke pa pozitivno djeluju na motivaciju. Dakle, učenici neće samo proširiti svoje znanje koje će im biti potrebno u budućem zanimanju, nego će i usvajati specijalizirani vokabular istovremeno razvijajući vještinu čitanja i govorenja.

Ključne riječi: vještina čitanja, vještina govorenja, specijalizirani vokabular, stručni tekst, nastava engleskoga jezika struke

* Marina Oštarić, Sveučilište u Zadru, Centar za strane jezike, mostaric@unizd.hr

* Leonarda Lovrović, Sveučilište u Zadru, Odjelu za anglistiku, llovrovi@unizd.hr

1. UVOD

U suvremenom svijetu brzih tehnoloških i društvenih promjena te povećane mobilnosti stanovništva razmjena informacija postala je od velike važnosti za opstanak pojedinca, a upravo nam je vrijeme u kojem živimo nametnulo svojevrstan imperativ poznavanja engleskoga jezika koji je postao preduvjet za konkurentnost na tržištu rada. Zato je, smatra Rivers (1981), došlo do globalnoga trenda da nastava bude usmjerena na učenike s naglaskom na njihovim potrebama i interesima pa se nastavni programi nastoje prilagoditi potrebama i mogućnostima zaposlenja. Naime, nakon što završe svoje obrazovanje, učenici bi trebali ići ukorak s tehnološkim dostignućima svoje struke, između ostaloga i tako što će čitati specijaliziranu literaturu koja je često napisana na engleskome jeziku. Dakle, pri poučavanju engleskoga jezika struke (engl. *ESP - English for Specific Purposes*) nastavnik mora voditi računa o razlozima učenja engleskoga jezika, odnosno o onome za što će učenik trebati engleski jezik na svom budućem radnom mjestu (Krois-Lindner, 2008). Ovakav pristup učenju engleskoga jezika uključuje i upotrebu određenih nastavnih materijala koji bi prvenstveno trebali zadovoljiti zahtjeve koje postavlja određena struka. Stoga, ako je pri odabiru nastavnih materijala nastavnik suočen s udžbenicima koji sadrže neadekvatne teme, autentični će materijali unijeti svježinu u nastavni proces te će učenicima dati uvid u problematiku njihove struke.

2. AUTENTIČNI TEKSTOVI U NASTAVI ENGLESKOGA JEZIKA STRUKE

U nastavi engleskoga jezika udžbenik neizbježno određuje glavni dio samostalnoga učenja i poučavanja jezika u učionici (Rivers, 1981). Autori udžbenika su iskusni, a knjige koje pišu sistematične i dobro osmišljene. Usprkos tome, udžbenicima često nedostaje energije i mašte, a ponekad su nedovoljno privlačni učenicima koji ih koriste. Stoga, odabir dodatnih materijala za nastavu podrazumijeva i pokušaj da se pronađe najbolji mogući odgovor na specifične potrebe i interese nastavnika i učenika. Dakle, ti bi materijali trebali sadržavati autentične tekstove koji su napisani u bilo koju drugu svrhu osim za poučavanje jezika. Autentični tekstovi potiču kompleksnije razumijevanje jer sadrže materijale iz stvarnoga života koji nisu sekvencijalno organizirani te od učenika traže racionalno razmišljanje prilikom obrade teksta (Kramsch,

2000). Mitchell (1994) smatra da autentični tekstovi pomažu učenicima da ih shvate kao vezu s vanjskim svijetom jer ih upoznaju sa stvarnim jezikom te ih pripremaju na stvarne jezične situacije izvan učionice. Dakle, oni prikazuju strani jezik u autentičnoj sredini u kojoj on funkcionira (Prebeg-Vilke, 1977) pa su neophodni za motivaciju učenika i predstavljaju svojevrsan izazov (Lightbown i Spada, 1999).

U nastavi engleskoga jezika struke, nastavnik često mora osigurati dodatne nastavne materijale preuzete iz stručnih izdanja zemalja engleskoga govornoga područja. Ovi tekstovi mogu obogatiti iskustvo učenja jer su usmjereni na uži krug čitatelja, a budući da obiluju stručnom terminologijom, usko su povezani sa strukom učenika (Krois-Lindner, 2008). Drugim riječima, oni odgovaraju potrebama određene struke i postepeno osposobljavaju učenike za čitanje stručne literature na engleskome jeziku. Dakle, poučavanje engleskoga jezika struke u uskoj je vezi s čitanjem materijala u specijaliziranim područjima pa sposobnost čitanja s razumijevanjem treba njegovati na svim razinama učenja te uvježbavati s pažljivo odabranim materijalima koje učenici mogu pročitati s lakoćom i uživanjem. Ako od učenika očekujemo da čitaju preteške materijale, oni neće moći pročitati tekst s povremenim kontekstualnim pogađanjem te u skladu s tim neće ni shvatiti poruku teksta. S druge strane, postepeno razvijanje vještine čitanja osposobit će učenike za razumijevanje tekstova iz različitih znanstvenih i tehničkih časopisa na engleskome jeziku, a mnogi će trebati upravo ova izdanja da im pomognu na budućem radnom mjestu ili u daljnjem školovanju (Rivers, 1981). Dakle, obradom autentičnih tekstova u nastavnome procesu učenici se pripremaju za samostalno čitanje stručne literature. Ipak, spomenuti tekstovi predstavljaju svojevrsan izazov za učenike jer su namijenjeni određenome krugu čitatelja koji posjeduju dostatno predznanje iz struke kao i jezično predznanje kako bi ih u potpunosti mogli razumjeti.

3. PRIMJER OBRADAE AUTENTIČNOGA TEKSTA IZ STRUČNOGA ČASOPISA

Za primjer obrade autentičnoga teksta u nastavi engleskoga jezika struke odabrale smo tekst iz *online* časopisa *The Marine Log* pod naslovom *Fuel Switching Could Increase Pump Wear (Prilog 1)* koji je prikladan za obradu s učenicima brodstrojarskoga smjera na razini

B1/B2. Odabrani tekst sadrži adekvatan broj riječi, a svojim sadržajem odgovara budućoj struci učenika. Ipak, u tekstu je u velikoj mjeri korišten specijalizirani vokabular iz područja brodogradarstva, a njegovo razumijevanje mogu otežati i složene jezične strukture, na primjer duge imeničke fraze. Međutim, ako nastavnik pažljivo osmisli odgovarajuće vježbe, učenici će ne samo usvojiti vokabular svoje struke nego će moći i razgovarati o problemu koji je opisan u tekstu. Na taj način nastavnik priprema učenike za aktivno korištenje engleskoga jezika na njihovom budućem radnom mjestu. Slijedi prikaz aktivnosti koje su prikladne za obradu na jednom nastavnom satu.

3.1 Najava teme

Cilj je ove aktivnosti potaknuti interes učenika za temu koja će se obrađivati na nastavnome satu. Stoga, nastavnik na ploču piše naslov teksta, a učenici pokušavaju predvidjeti njegov sadržaj radeći u parovima. Pritom im nastavnik može pomoći postavljanjem sljedećih pitanja:

1. *Which fuels can ships use?*

2. *What are the advantages/disadvantages of using a particular type of fuel?*

Učenici rade u skupinama jer im taj oblik rada dopušta da koriste jezik te potiče njihovu međusobnu komunikaciju, što je važno za atmosferu u učionici. Međutim, ovaj oblik rada ne smije trajati predugo, a nastavnik od učenika treba zatražiti povratnu informaciju (Harmer, 1991) pa na kraju nastavnik traži da pojedini učenici pred razredom iznesu svoje ideje o sadržaju članka. Na ovaj će način učenici raspravljati o određenoj temi prije nego što pročitaju tekst te će ju povezivati s prethodno usvojenim znanjem iz struke. Istovremeno će učenici usvojiti i dio novoga vokabulara, što će im olakšati čitanje i razumijevanje teksta. Nadalje, oni će razvijati i svoju vještinu govorenja pričajući o određenoj temi iz struke.

3.2 Čitanje

Obradom specijaliziranih autentičnih tekstova u nastavi engleskoga jezika struke učenici prvenstveno razvijaju vještinu čitanja pa ovim aktivnostima treba posvetiti posebnu pažnju. Stoga, učenici najprije trebaju pročitati tekst da bi provjerili točnost svojih pretpostavki o njegovom sadržaju. Pritom će tekst čitati brzo i letimično da bi shvatili

poruku teksta te će tako uvježbavati tehniku čitanja zvanu *skimming* (Petrović, 1988). Da bi provjerio jesu li učenici razumjeli poruku teksta, nastavnik postavlja sljedeće pitanje:

Why could fuel switching increase pump wear?

Učenici trebaju ukratko iznijeti glavnu poruku teksta bez osvrtnja na detalje. Dakle, vježbajući ovu tehniku čitanja, učenici se uče razlikovati bitne informacije od nebitnih te svojim riječima izraziti najvažnije informacije iz teksta. Može se očekivati da će učenici pritom koristiti novi vokabular i to prvenstveno stručnu terminologiju.

Nakon što su razumjeli glavnu poruku teksta, učenici tekst trebaju pročitati selektivno, odnosno trebaju pročitati tekst da bi u njemu pronašli određene informacije. Pritom vježbaju tehniku čitanja poznatu kao *scanning* (Petrović, 1988). U tu svrhu, nastavnik učenicima daje definicije ključnih riječi na engleskome jeziku koje su poredane istim redoslijedom kao i tražene riječi u tekstu. Pored svake definicije u zagradi je označena i vrsta riječi da bi se učenicima olakšalo rješavanje ovoga zadatka (*Prilog 2*). U *Prilogu 1* tražene ključne riječi su otisnute masnim slovima. Učenici najprije rade individualno, a onda svoje odgovore provjeravaju u parovima. Na kraju nastavnik provjerava točnost riješenoga zadatka. Dakle, cilj je ove aktivnosti da, čitajući tekst, učenici pronađu određene stručne riječi i izraze jer se ovdje radi o vokabularu struke koji će trebati u svom budućem zanimanju. Nakon toga, učenici trebaju ranije navedene ključne riječi upotrijebiti u različitom kontekstu, i to tako što će dopuniti rečenice koje se nalaze u *Prilogu 3*. Na kraju nastavnik provjerava točnost riješenoga zadatka na način da proziva pojedine učenike koji će pročitati rečenice. Zatim slijedi vježba u kojoj su ponuđena tri različita objašnjenja određenih fraza ili dijelova rečenica, a učenici trebaju zaokružiti ono za koje smatraju da je točno (*Prilog 4*). Učenici rade individualno, a onda nastavnik provjerava njihove odgovore tako što će pojedini učenici pročitati svoja rješenja. Nakon ove vježbe, koja također za cilj ima usvajanje određenoga specijaliziranoga vokabulara, može se pretpostaviti da je većina učenika usvojila značenje stručnih riječi te da ih može razumjeti i koristiti u različitim kontekstima.

3.3 Govorenje

Nastavnik dijeli učenike u skupine od 4 do 5 učenika u kojima oni trebaju iznijeti svoje mišljenje o problemu koji je opisan u tekstu. Cilj je ove aktivnosti potaknuti učenike da razgovaraju o aktualnoj temi koja se tiče njihove struke koristeći specijalizirani vokabular koji su prethodno usvojili. Da bi ih potaknuo na raspravu, nastavnik učenicima daje sljedeća pitanja:

1. *What seems to be a new challenge for ships that must switch from heavy fuel oil to diesel oil?*
2. *What can be done to overcome this problem?*

Učenici odgovaraju na pitanja radeći u skupinama jer ovaj oblik rada učenicima pruža mogućnost da više govore i da koriste jezik u međusobnoj komunikaciji, a dinamičniji je nego rad u paru jer se skupine sastoje od više učenika pa je veća i mogućnost rasprave (Harmer, 1991). Dok učenici raspravljaju u skupinama, nastavnik nadgleda njihov rad te im po potrebi pomaže. Na kraju nastavnik potiče raspravu na razini cijeloga razreda. Dakle, učenici razvijaju vještinu govorenja raspravljajući o problemima svoje struke, što ih priprema za buduće profesionalne izazove.

4. ZAKLJUČAK

Nastava engleskoga jezika struke je specifična jer se učenici moraju osposobiti ne samo za komunikaciju na engleskome jeziku nego i za čitanje specijalizirane literature koja će im biti potrebna u njihovom budućem zanimanju. Zato bi nastavnik povremeno u nastavu trebao uvrstiti i autentične tekstove iz različitih stručnih izdanja na engleskome jeziku jer oni sadrže određeni tehnički vokabular koji će učenici na taj način usvojiti. Pritom je važno da nastavnik odabere tekstove koji neće biti prezahtjevni za učenike te da njihovo razumijevanje provjerava pomoću pažljivo pripremljenih zadataka. Iako korištenje autentičnih tekstova u nastavi zahtijeva puno vremena za pripremu nastavnika, učenici će na taj način postepeno razvijati vještinu čitanja, a na kraju će nastavnoga procesa biti osposobljeni za čitanje specijalizirane literature na engleskome jeziku i tako pratiti najnovija tehnološka dostignuća svoje struke. Također, raspravljajući o aktualnim problemima struke, učenici

razvijaju vještinu govorenja, što ih priprema za uspješnu komunikaciju na njihovom budućem radnom mjestu.

IZVORI

www.marinelog.com (16.10.2011)

LITERATURA

- Harmer, J. (1991): *The Practice of English Language Teaching*. London and New York: Longman Group UK Limited.
- Kramsch, C. (2000): *Context and culture in language teaching*. Oxford University Press, Oxford.
- Krois-Lindner, A. (2008): *Using authentic texts in the ESP*, The Teacher. <http://tvnlingua.onet.pl/1,4,1490700,fabryka.html> (17.11.2010).
- Lightbown, P., Spada, N. (1999): *How languages are learned*. Oxford University Press, Oxford.
- Mitchell, R. (1994): *Communicative approach to language teaching, An introduction*. U: Swarbrick, A. (ur.), *Teaching Modern Language*: London: The Open University, 33-42.
- Petrović, E. (1988): *Teorija nastave stranih jezika*. Zagreb, Školska knjiga.
- Prebeg-Vilke, M. (1977): *Uvod u glotodidaktiku*. Školska knjiga, Zagreb.
- Rivers, W. M. (1981): *Teaching foreign-language skills*. The University of Chicago Press, Chicago and London.

USING PROFESSIONAL TEXTS IN ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES

This paper presents one possible way of using a professional text in English for Specific Purposes (ESP) with marine engineering students at level B1/B2. Professional texts are valuable authentic material as they contain the English language that is used in real-life situations. However, they are primarily written for a qualified audience whose linguistic knowledge enables fluent comprehension. Since they are abundant with complex linguistic structures and technical vocabulary, they are rather demanding for students at this level. Still, they offer numerous advantages for ESP due to their authenticity. Furthermore, these texts address the issue of a particular profession, which enhances students' motivation. Therefore, students will not only broaden the knowledge needed in their future profession, but they will also

acquire specialized vocabulary and develop their reading and speaking skills.

Key words: reading skills, speaking skills, specialized vocabulary, professional texts, English for Specific Purposes (ESP)

Prilog 1

FUEL SWITCHING COULD INCREASE PUMP WEAR

*Ships that must switch from heavy fuel oil to diesel oil when entering a SECA (Sulfur Emission Control Areas) such as the North and Baltic Seas are facing a new challenge: increased wear rates on their fuel pumps. Germany's Allweiler AG confirms that several major shipowners operating are facing major **overhauls** or full pump replacements. And the main concern is low **viscosity** levels when operating with low sulfur diesel fuels.*

"When switching from HFO to diesel," says Allweiler's Christian Martin, "oil temperatures must drop from 150 degrees to 40 degrees. This process is extremely difficult to manage, due to the resulting low viscosity of diesel caused by too high temperatures. Or the very high viscosity HFO levels caused by too low temperatures."

*Low sulfur content and consequent low viscosity levels have a strong impact on fuel injection and pump/valve **lubrication**. Pumps must be capable of **handling** low viscosity fuels while **retaining** the required pressures and capacities.*

*Servicing hundreds of shipping clients around the world, Allweiler is experiencing an increased **demand** by shipowners for technical evaluations and modification recommendations of existing pumps.*

*"Compared to the past, today's fuel oil pumps **encounter** new operational conditions. Shipowners are in doubt about the effects of low sulfur content diesel fuels and the limits that pumps can handle, especially when exposed to mixed fuels," says Martin.*

*Pumps must carry out their **intended** functions under defined conditions and with a defined high level of reliable operation.*

"Optimal pump performance depends on the type of materials used to construct the pump, which must be appropriate for the liquid's chemical and physical properties, operational conditions, such as pressure, speed, temperature, and the areas of operation," says Martin.

*Allweiler three-screw pumps are modified, **comprising** specially treated materials, to minimize the risk of sudden break downs, thus **providing** long-term reliable operation.*

Prilog 2

1. a complete inspection and often repair of an operating engine (n)
2. resistance to flowing (n)
3. the process of oiling, providing an oil film on the moving engine parts (n)
4. to work with successfully; to manage; to deal with (v)
5. to keep; to hold in place (v)
6. a need for something (n)

7. *to meet with, especially unexpectedly (v)*
8. *to have a plan to do something; to have in mind as something to be done (v)*
9. *to consist of; be composed of (v)*
10. *to supply; to make available (v)*

Prilog 3

1. *The newest pumps are designed to **handle** both low and high pressures.*
2. *People **encounter** many problems when they start a new job.*
3. *After many hours of running the engine needs a complete **overhaul**.*
4. *Automatic sprinkler system **provides** the highest level of safety on board.*
5. *Batteries charge very quickly and **retain** capacity thanks to new structure.*
6. *The living accommodation **comprises** three bedrooms, a kitchen and a bathroom.*
7. *High **viscosity** grade indicates that a fluid will resist a tendency to flow.*
8. *Large slow speed diesel engines are provided with a separate **lubrication** system for cylinder liners.*
9. *She **intends** to continue her sporting career once she has recovered from her injuries.*
10. *There is always a great **demand** for our soups in winter.*

Prilog 4

1. *shipowners are facing major overhauls*
 - a) *they should rely on good quality of their engines*
 - b) *they need to carry out big repairs*
 - c) *they need to inspect only the auxiliary engines*
2. *the main concern is low viscosity levels*
 - a) *one important question is the sudden change in viscosity*
 - b) *viscosity levels are lower than ever*
 - c) *low viscosity might be a problem*
3. *due to the resulting low viscosity*
 - a) *because low viscosity is what follows*
 - b) *because there are low results in viscosity*
 - c) *because viscosity should be high*
4. *pumps must be capable of handling...while retaining...*
 - a) *pumps should operate on low viscosity fuels to keep the pressure high*
 - b) *pumps should have the capacity to decrease viscosity and increase pressure*
 - c) *pumps should be able to work with low viscosity fuels and not lose pressure*
5. *Allweiler is experiencing an increased demand...*
 - a) *at present there is a big need for...*
 - b) *Allweiler's experience is increasing...*
 - c) *Allweiler is demanding a big experience*

6. *pumps encounter new operational conditions*
 - a) *pumps have new parts for better operation*
 - b) *pumps must work in a different way than before*
 - c) *pumps no longer operate in new conditions*

7. *pumps must carry out their intended functions*
 - a) *they have to do whatever they are designed for*
 - b) *they have to function without problems*
 - c) *they have to improve functionality*

8. *comprising specially treated materials*
 - a) *manufactured through a special procedure*
 - b) *made of specially treated materials*
 - c) *having materials that need special treatment*